

YÖNETMELİK

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından:

**SIĞIRLARDA LÖYKOZ HASTALIĞINA KARŞI KORUNMA
VE MÜCADELE YÖNETMELİĞİ
BİRİNCİ BÖLÜM**

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, löykozun kontrol ve eradikasyonu ile ilgili usul ve esaslar ile resmi olarak löykozdan ari sürü statüsü kazanılması için uygulanacak kuralları düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, sığırların löykozdan korunması ile ilgili hususlar ile ulusal bir eradikasyon programının kuralları ve koşullarını kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 4 üncü maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Bakanlık: Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığını,
- b) Bölge: Ülkenin en az 2000 km² alana sahip ve yetkili birimin denetimine tabi ve içerisinde en az bir ilin bulunduğu bölümü,
- c) Damızlık ya da üretim hayvanı: Kültürel ve sportif aktivitelerde yer alan hayvanlar hariç olmak üzere, kesim amacı dışında, ıslah, süt ya da damızlık için yetiştirilen bison bison ve bubalus bubalus türleri dahil sığır cinsi hayvanı,
- ç) Eradikasyon: Hastalığın, yürütülen izleme ve koruma programları sonucunda, ülke genelinde veya herhangi bir bölgesinde ortadan kaldırılmasını,
- d) Hayvan sağlığı zabıtası komisyonu: Bulaşıcı hayvan hastalığının resmi olarak teyit edildiği yerde, hastalığın sağlıklı hayvanlara bulaşmasını önlemek ve hastalıkla mücadele etmek, hayvan ve maddelerinin sevkine dair tedbirleri tespit etmek ve uygulamaya konulmasını sağlamak amacıyla kurulan komisyonu,
- e) Isıl işlem: Kaynatma hariç, ısıtmayı içine alan her türlü uygulamadan hemen sonra alkali fosfataz testinde negatif reaksiyona neden olan işlemi,
- f) İl/ilçe müdürlüğü: Bakanlık il/ilçe müdürlüklerini,
- g) İşletme: İçinde hayvanların yetiştirildiği veya muhafaza edildiği herhangi bir kuruluşu,
- ğ) Karantina: Bulaşıcı bir hayvan hastalığına yakalanmış hayvanların, hastalığın yayılmasının önlenmesi için geçici olarak diğerlerinden ayrılması biçiminde alınan önlemler,
- h) Löykoz hastalığı: Bovine Leucosis Virus (BVL) tarafından oluşturulan, sığırların bulaşıcı hastalığı,
- g) Nakil araçları: Motorlu taşıtların, demiryolu taşıtlarının ve hava taşıtlarının yükleme için ayrılan bölümlerini, gemilerin ambarlarını, kara, deniz veya hava taşımacılığında kullanılan konteynerleri,
- ı) OIE: Dünya Hayvan Sağlığı Örgütünü,
- i) Resmi olarak löykozdan ari sürü: 12 ve 13 üncü maddelerde yer alan koşulları yerine getiren sürüyü,
- j) Resmi olarak löykozdan ari ülke ya da bölge: 16 ncı maddede yer alan koşulları yerine getiren ülke ya da bölgeyi,
- k) Resmi veteriner hekim: Bakanlık adına görev yapan Bakanlık personeli veteriner hekimi,
- l) Sığır cinsi hayvan: Kültürel ve sportif aktivitelerde yer alan hayvanlar hariç olmak üzere, et üretimi, süt üretimi, damızlık ya da diğer amaçlarla yetiştirilen bison bison ve bubalus bubalus türü hayvanlar dahil her yaştaki sığır ve mandayı,
- m) Sürü: Bir işletmede bir epidemiyolojik ünite olarak bulundurulmuş bir hayvan ya da hayvan grubunu, bir işletmede birden fazla hayvan grubunun bulunması durumunda, aynı sağlık statüsüne sahip her bir hayvan ya da hayvan grubunu,
- n) Şüpheli hayvan: Löykoz hastalığı taşıdığına dair belirtiler gösteren ancak resmi olarak hastalık teyidi yapılmamış sığır cinsi hayvanı,
- o) Tecrit: Hasta ve hastalıktan şüpheli hayvanların sağlıklı hayvanlardan ayrılması, temas etmelerinin önlenmesini,
- ö) Yetkilendirilmiş veteriner hekim: Bakanlıkta görevli veteriner hekimler dışında, verilecek resmi görevleri yürütmek üzere Bakanlık tarafından yetki verilen veteriner hekimi,
- p) Yetkili otorite: İl/ilçe müdürlüğünü,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel ve Özel Hükümler, Hastalık Tespiti, Enfekte Alanlar, Kesim Sonrası İşlemler ve Hayvan Nakilleri

Genel hükümler

MADDE 5 – (1) Bakanlıkça, löykoz hastalığının prevalansı dikkate alınarak, hastalığın eradikasyonunun sağlanması için program hazırlanır. Programın başarısı için aşağıdaki önlemler alınır:

a) Eradikasyon ve koruyucu tedbirler kapsamına alınan ulusal sığır popülasyonunun oranı, popülasyonun tamamını kapsayana kadar her yıl artırılır.

b) Bakanlık tarafından löykoz hastalığını teşhis için ulusal referans laboratuvarı belirlenir. Teşhis yapılan laboratuvarın personel sayısının ve koşullarının hastalığın eradikasyonunun sağlanmasına imkan verecek düzeyde artırılması ve iyileştirilmesi için gerekli adımların atılmasını sağlar.

c) Löykoz ile mücadelede kullanılan tedbirlerin sistematik bir şekilde uygulanması sağlar.

(2) Eradikasyonun tam ve etkili olmasını garanti etmek için yetkili otorite, bu maddede belirtilen tedbirlerin uygulanmasını sağlar.

Özel hükümler

MADDE 6 – (1) Sığır cinsi hayvanlarda löykozun varlığı ya da varlığından şüphe edilmesi durumunda özellikle lenfatik sistem ve diğer organlardaki tümörlerin varlığında derhal yetkili otoriteye bildirilmesi zorunludur.

(2) Sığır cinsi hayvanlarda löykozun tedavisine yönelik işlemlerin ve aşı uygulamasının yapılması yasaktır.

Sığır cinsi hayvanlarda kayıt ve kimliklendirme

MADDE 7 – (1) Yetkili otorite, hayvan hareketlerinin resmi olarak izlenmesi amacıyla, sığırların kalıcı bir şekilde kayıt altına alınmasını ve kimliklendirilmesini sağlar.

(2) Yetkili otorite, eradikasyon programı kapsamındaki sığır sürülerinin sağlık durumlarına göre resmi kaydını oluşturur ve güncel tutar.

Löykoz hastalığından şüpheli bir hayvan tespit edilmesi

MADDE 8 – (1) Yetkili otorite, sığır cinsi hayvanlarda löykoz şüpheli bir hayvan tespit edilmesi durumunda, hastalığın varlığını veya yokluğunu tespit edici resmi incelemelerin en kısa zamanda gerçekleştirilmesini sağlar.

(2) İncelemeler sonuçlanana kadar yetkili otorite, sürüyü gözetim altında bulundurur.

(3) Yetkili otoritenin kesime sevk için izin vermesi dışında, sürüye hayvan giriş çıkışı yasaklanır.

(4) Sürüdeki şüpheli hayvanların tecrit edilmesi sağlanır.

(5) Bu maddede belirtilen uygulamalar, söz konusu sürüde löykoz varlığının veya şüpheli durumunun ortadan kalktığına resmi olarak tespit edilmesine kadar devam eder.

Löykoz hastalığının ilanı

MADDE 9 – (1) Löykoz hastalığı tespit edildiğinde resmi veteriner hekim tarafından düzenlenen hastalık raporuna göre hayvan sağlık zabıtası komisyonu toplanır ve hastalık çıkış kararı alınır ve bu karar ilan edilir.

(2) Bir sürüde löykoz hastalığının varlığının resmi olarak tespit edildiği durumlarda resmi veteriner hekim ya da yetkilendirilmiş veteriner hekim hastalığın yayılmasını önlemek için gerekli tedbirleri alır ve aşağıdaki hususların yerine getirilmesini sağlar:

a) Bu sürüye hayvan giriş ve çıkışı yasaklanır, yalnızca yetkili birimin izni ile kesime sevk edilecek hayvanların hareketlerine izin verilir.

b) Söz konusu sürü izole edilerek sürüdeki sığırların başka sığırlarla temas etmesi önlenir.

c) Löykoz hastalığında karantina, hastalık çıkan işletme ile sınırlıdır.

ç) Enfekte hayvanın bulunduğu sürüdeki tüm sığırlar löykoz yönünden muayene edilir. Pozitif hayvanın ve bunun olası yavrularının sürüden çıkartılmasından üç ay sonra oniki aylıktan büyük tüm hayvanlar serolojik teste tabi tutulur.

d) Löykoz nedeniyle konulan karantina, teste tabi tutulan tüm sığırlarda son iki serolojik test negatif reaksiyon verene kadar devam eder. Birinci ve ikinci testin arası en az dört en fazla oniki ay olmalıdır.

e) Enfekte ineklerin sütleri, uygun ısıl işlemden geçirildikten sonra aynı çiftlikteki hayvanların beslenmesinde kullanılabilir, böyle bir işlem için bir süt işletmesine nakledilebilir. İnsan gıdası olarak kullanılamaz. Isıl işleme tabi tutulmamış sütün hayvan beslenmesinde kullanımına yalnızca 10 uncu maddenin birinci fıkrasına uygun olarak kesime sevk edilen sürüler için izin verilebilir.

f) Enfekte bir sürüdeki ineklerden elde edilen sütler, uygun ısıl işlemden geçirilmek amacı dışında süt işleme tesislerine nakledilemez, çiğ süt olarak satışa sunulamaz.

g) Enfekte sığırların hayvan yemi olarak kullanılması planlanan karkasları, yarım karkasları, kol ya da butları, parçaları ve sakatları kontaminasyona yol açmayacak şekilde işleme tabi tutulur.

ğ) Hayvan sahibi, işletmesindeki bir sığırın ölümü ya da acil kesimini resmi veteriner hekime bildirir.

Kesim

MADDE 10 – (1) Löykozun resmi olarak teyit edildiği bir sürüdeki sığırların tamamının kesimi öngörüldüğü

durumlarda bu hayvanlar otuz gün içerisinde kesime tabi tutulur.

(2) Löykoz hastalığı tespit edilen hayvanlara ait karkaslar şarta tabi tutularak kavurma yapıldıktan sonra tüketimine izin verilir. Kesilen hayvanlara ait iç organlar ile ilgili olarak; gözle görülebilir tümör, nekroze doku gibi hastalık lezyonları bulunması durumunda iç organlar imha edilir, lezyon görülmeyen iç organlar yüksek ısı ile işleme tabi tutularak tüketilebilir. Derileri ise işlenmemiş deri olarak kullanılamaz.

(3) Löykozun resmi olarak teyit edildiği sığırların kesimi, hayvan sahibi ya da bakıcısına, yapılan muayeneler ve yerine getirecekleri yükümlülüklerin resmi olarak bildirilmesinden sonra otuz gün içerisinde gerçekleştirilir.

Sürüye hayvan girişi ve çıkışı

MADDE 11 – (1) Yetkili otorite tarafından gecikmeksizin kesim amacıyla çıkış için izin verilenler dışında söz konusu sürüden hiçbir sığırın çıkışına izin verilmez.

(2) Söz konusu sürüde hastalığın ortadan kalktığını teyit etmek amacıyla löykoz testleri yapılır.

(3) Yalnızca yetkili otorite tarafından löykoz ile enfekte olmadığı kabul edilen sürülere ait olan hayvanların sürüye girişleri yapılabilir.

Dezenfeksiyon

MADDE 12 – (1) 10 uncu maddede belirtilen sığırların kesimi sonrası veya sürüye yeni hayvan girişi öncesi, ahırlar ve diğer bölmeler ile hayvanlar için kullanılan bütün konteynerler, ekipman ve diğer malzemeler resmi veteriner hekim tarafından verilen talimata uygun olarak resmi denetim altında temizlenir ve dezenfekte edilir.

(2) Hayvanların veya bu tür hayvanlarla temas etmiş olan materyaller veya maddelerin taşınması sonrasında bütün nakil araçları, konteynerler ve ekipman temizlenir ve dezenfekte edilir. Bu tür hayvanlar için kullanılan yükleme alanları da kullanımdan sonra temizlenir ve dezenfekte edilir.

(3) Kullanılacak dezenfektan ve bunların konsantrasyonları yetkili otorite tarafından belirlenir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Resmi Olarak Löykozdan Ari Sığır Sürüsü, Ariliğin Devamı, Statünün Askıya Alınması

Löykozdan ari sığır sürüsü

MADDE 13 – (1) Sığır sürüsü aşağıdaki koşulların varlığında löykoz hastalığından aridir:

a) Sürüde löykoz hastalığının klinik ya da laboratuvar test sonucu ile tespit edilmiş hiçbir belirtisinin bulunmaması ve geriye dönük iki yıl içinde de bu tür bir vakanın teyit edilmemiş olması.

b) Sürüde yirmidört aylık yaşın üzerindeki bütün hayvanlara son oniki ay içerisinde en az dört ay ara ile iki test yapılmış olmalı ve iki testten de negatif sonuç alınmış olması.

c) Menşei resmi olarak löykoz hastalığından ari ülke ya da bölgede yer almış olan sürünün (a) bendindeki hükümleri yerine getirmesi.

Sürünün löykozdan ari statüsünün devamı

MADDE 14 – (1) Sığır sürüsü;

a) 13 üncü maddenin birinci fıkrasının (a) bendindeki hükümleri yerine getirmesi,

b) Sürüye yeni giren hayvanların resmi olarak löykoz hastalığından ari sürüden gelmiş olması,

c) Yirmidört aylık yaşın üzerindeki bütün hayvanların üç yıl ara ile yapılan teste negatif yanıt vermeye devam etmesi,

ç) Sürüye dahil edilen damızlık hayvanların ithalat mevzuatına uygun olarak ithal edilmiş olması, halinde löykoz hastalığından ari statüsünü devam ettirir.

Sürünün löykozdan ari statüsünün askıya alınması ve askının kaldırılması

MADDE 15 – (1) Sürünün resmi löykozdan ari statüsü 14 üncü maddede belirtilen koşulların yerine getirilmemesi halinde veya laboratuvar testleri ya da klinik bulgulara dayalı bir ya da daha fazla sayıda sığır cinsi hayvanın löykoz taşıdığından şüphe edilmesi durumunda askıya alınır.

(2) Arilik statüsü askıya alınan bir sürü, aşağıda sıralanan koşulları sağlayana kadar askı hali devam eder:

a) Resmi olarak löykoz hastalığından ari sürüden yalnızca bir hayvanın 18 inci maddede belirtilen testlerden birine pozitif yanıt vermesi ya da bir sürüde bir hayvanın enfeksiyonu taşıdığından şüphe edilmesi durumunda;

1) Pozitif yanıt veren hayvanlar ve bunlardan doğan buzağular yetkili otoritenin gözetimi altında kesim için sürüden uzaklaştırılır. Ancak, enfekte inekten doğan buzağının kesimi şartı, buzağının doğumundan hemen sonra annesinden ayrılması halinde yetkili otorite tarafından istisnaya tabi tutulabilir. Bu durumda söz konusu buzağı (b) bendinin (3) numaralı alt bendinde belirtilen hükümlere tabi tutulur.

2) Pozitif hayvanlar ve bunların buzağularının sürüden uzaklaştırılmasından üç ay sonra sürüdeki oniki aylık yaşın üstündeki tüm hayvanlar 18 inci maddeye uygun olarak iki serolojik teste tabi tutulur, bu iki testin arası en az dört en fazla oniki ay olur, sürüdeki hayvanların bu iki serolojik testte negatif reaksiyon vermeleri gerekmektedir.

3) Epidemiyolojik araştırmalar yürütülerek negatif sonuçların elde edilmesi ve enfekte sürü ile epidemiyolojik yönden bağlantılı olan sürüler için (2) numaralı alt bentte belirtilen tedbirler uygulanır.

b) Resmi olarak löykozdan ari bir sürüye ait birden çok hayvanın 18 inci maddede belirtilen testlerden birine pozitif yanıt vermesi durumunda ya da sürüde birden çok hayvanda enfeksiyondan şüphe edilmesi durumunda:

1) Pozitif yanıt veren hayvanlar ve bunlardan doğan buzağular yetkili otoritenin gözetimi altında kesim için sürüden uzaklaştırılır. Ancak, enfekte inekten doğan buzağının kesimi şartı, buzağının doğumundan hemen sonra annesinden ayrılması halinde yetkili otorite tarafından istisnaya tabi tutulabilir. Bu durumda söz konusu buzağı (3) numaralı alt bentte belirtilen hükümlere tabi tutulur.

2) Sürüde oniki aydan büyük bütün hayvanlar 18 inci maddeye uygun olarak en az dört ve en fazla oniki ay aralıklarla yapılan iki serolojik teste de negatif yanıt vermiş olmaları şarttır.

3) Yetkili otoritenin resmi gözetimi altında doğrudan kesime gönderilmesine izin verilmesi durumu hariç, sürüdeki diğer bütün hayvanlar, yirmidört aylık yaşı geçene kadar işletmede kalırlar ve bu yaşa eriştiklerinde 18 inci maddeye uygun olarak teste tabi tutulurlar.

4) Epidemiyolojik araştırmalar yürütülerek negatif sonuçların elde edilmesi ve enfekte sürü ile epidemiyolojik yönden bağlantılı olan sürülerde, (2) numaralı alt bentte belirtilen tedbirler uygulanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Resmi Olarak Löykozdan Ari Bölge ya da Ülke, Ari Statüsünün Devamı, Askıya Alınması ve Teşhis Yöntemleri

Bir ülke ya da bölgenin resmi olarak löykozdan ari kabul edilmesi

MADDE 16 – (1) Ülke ya da bölgenin resmi olarak löykozdan ari kabul edilmesinin koşulları aşağıda belirtilmiştir:

a) 13 üncü maddede belirtilen tüm koşulların yerine getirilmiş olması ve sığır sürülerinin en az % 99,8 oranında resmi olarak löykozdan ari olması.

b) Ülke ya da bölgede son üç yıl içinde hiçbir löykoz vakasının bildirilmemiş olması, löykozdan kaynaklandığından şüphe edilen tümörlerin varlığının bildirilmesinin zorunlu olması ve nedeninin araştırılması, bütün ülke söz konusu olduğu durumda yirmidört aylık yaştan üzerindeki bütün hayvanlardan sürülerin en az % 10'unun tesadüfi seçimi ile, 18 inci maddeye uygun olarak test edilmiş olması ve son iki yıldaki testlerin negatif sonuç vermiş olması veya bir bölge söz konusu olduğunda yirmidört aylık yaştan üzerindeki bütün hayvanların 18 inci maddeye uygun olarak yapılan testlere son 2 yılda negatif sonuç vermiş olması.

c) % 99 güven aralığında bir metotla sürülerin % 0,2'sinden daha azının enfekte olduğunun ortaya konması.

(2) Bir ülke ya da bölgenin resmi olarak löykozdan ari statüsünü koruması aşağıdaki koşullara bağlıdır:

a) Ülke ya da bölgenin toprakları içinde kesilen bütün hayvanların resmi ölüm sonrası muayenelere tabi tutulması ve muayenelerde löykoz virüsünden ileri gelebilecek bütün tümörlerin laboratuvar muayenesine gönderilmesi.

b) Yetkili otoritenin bölgesinde bütün löykoz vakalarını Bakanlığa rapor etmesi.

c) 18 inci maddesiye uygun yapılan testlerden birinde pozitif yanıt veren bütün hayvanların kesilmesi ve bunların sürülerinin bu madde ile uyumlu olarak statülerinin yeniden sağlanmasına kadar kısıtlamalara tabi tutulması.

ç) İki yaştan üzerindeki tüm hayvanların, 18 inci maddeye uygun yapılan testler nezdinde statü verilmesini izleyen beş yılda bir kez ya da herhangi başka bir prosedür nezdinde statü verilmesini izleyen ilk beş yıl içerisinde, sürülerin %0,2'sinden daha azının enfekte olduğunu %99'luk bir kesinlik düzeyinde ortaya koyacak şekilde test edilmiş olması, bununla beraber bir ülke ya da bölgede en az üç yıl boyunca 10.000 sürüde 1 sürü oranında löykoz vakasının tespit edilmemiş olması.

(3) Her yıl tesadüfi seçim ile belirlenen sürülerin en az % 1'inde, oniki aydan büyük bütün sığır cinsi hayvanların, 18 inci maddeye uygun olarak teste tabi tutulması koşuluyla rutin serolojik testlerin azaltılmasına karar verebilir.

Resmi olarak löykozdan ari bölge ya da ülke statüsünün askıya alınması

MADDE 17 – (1) 16 ncı maddede belirtilen koşullara uygun olarak yapılan incelemelerin sonucunda, daha öncesinde löykozdan ari olarak kabul edilen bir ülke ya da bölgenin löykoz ile ilgili durumunda önemli değişiklik olduğuna ilişkin bulgular tespit edilmesi halinde, ülke ya da bölgenin löykozdan arilik statüsü askıya alınır. Resmi olarak löykozdan ari statüsü, Bakanlık tarafından tespit edilecek işlemlerin yerine getirilmesi ve aynı işlemler kapsamında tespit edilen kriterlerin tamamlanması sonucu yeniden kazanılabilir.

Teşhis yöntemleri

MADDE 18 – (1) Löykoz hastalığının teşhisi için OIE tarafından belirlenen teşhis teknikleri kullanılır. Kullanılan teknik, bunların standardizasyonu ve sonuçların yorumlanması OIE Diyagnostik Testler ve Aşılarla İlgili Standartlar Rehberinde löykoz hastalığı teşhisi için belirtilen güncel uygulamalarla uyumlu olur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı yürütür.

